

Bredöls Kvarn och Såg

Lars Hillström
Bäreberg Bredöl 307
465 91 Nossebro
Telefon: 0706 63 27 29
E-mail: bredolskvarn.sag@gmail.com

Miljö- och energidepartementet
103 33 STOCKHOLM

**Remissvar avseende: Dnr M2017/01639/R
Promemoria, Vattenmiljö och vattenkraft**

Lars Hillström med firma Bredöls Kvarn och Såg har tagit del av Promemoria Vattenmiljö och vattenkraft och yrkar att förslaget till lagändring avstyrks i sin helhet. Förslaget innehåller inte de förenklingar som både ett tillkännagivande i Riksdagen och Energiöverenskommelsen påtalat behovet av.

Bakgrund.

Undertecknad driver Bredöls Kvarn och Såg som är en enskild firma i Västra Götalands Län. Verksamheten passar väl in på de flesta politiska partiets vision om hur Sverige och Svensk landsbygd ska hållas levande och genom lokala tjänsteföretag som skapar arbetstillfällen och levererar närproducerade produkter med liten miljöpåverkan och därigenom bidrar till landets välstånd.

I företaget finns två småskaliga vattenkraftverk som levererar ström till verksamheten samt ger ett överskott av el som säljs till det lokala energibolaget. Kraftverken är nödvändiga för företagets existens.

Det ena kraftverket drivs med stöd av urminnes hävd. Dammen vid det håller vattenspegeln i ån Nossan i Essunga kommuns centralort Nossebro där ett rekreativområde med mycket uppskattade vandringsleder och rastplatser har iordningställts vid vattnet. Ortens camping är belägen vid ån och en ångbåt som är populär bland turister trafikerar vattnet.

Kraftverket med tillhörande damm är en nödvändighet för ovanstående som skulle förstöras om kraftverk och damm rivs ut.

Det andra kraftverket ligger nedströms i samma vattenförekomst och drivs med stöd av en häradsdom.

Bredöls Kvarn och Såg har fram till 2013 varit ett mycket väl fungerande och välmående företag. Detta ändrades då på grund av att Länsstyrelsen i Västra Götaland valde att följa Hav och Vattenmyndighetens ytterst tveksamma vägledning baserad på vagt formulerade domar

om att förelägga verksamhetsutövare med små vattenkraftverk att söka nytt tillstånd för fortsatt drift.

Så skedde trots att det uppenbart aldrig varit lagstiftarens mening.

Undertecknad har sedan dess fått ägna mängder av egen tid och hundratusentals kronor i advokatkostnader enbart i syfte att vinna tid tills att lagstiftaren återtagit kontrollen över de självgående myndigheter som drivit fram den oönskade rättspraxisen.

Undertecknad har idag ett lagakraftvunnet föreläggande mot sig att söka nytt tillstånd för kraftverken senast nästa år. Detta är en oerhörd psykisk belastning eftersom att tillståndsprocessen inte är utformad i avsikt att pröva befintliga verksamheter. Kostnaderna för en tillståndsprocess kan bli i princip hur höga som helst och med en befintlig verksamhet saknas möjlighet att anpassa produktionens storlek för att täcka kostnaderna för processen.

Till saken hör att det i fallet Bredöls Kvarn och Såg skulle vara förhållandevis enkelt att göra de miljöförbättringar i form av minimitappning och förbättrade möjligheter till fiskvandring upp och nedströms som tillståndsprocessen i huvudsak syftar till att resultera i.

Undertecknad är positivt inställd till att genomföra detta och har själv anlitat en biolog för att undersöka möjligheterna vilka bekräftades vara goda.

Tyvärr finns inte den juridiska möjligheten till det idag utan en tillståndsprövning med allt vad det innebär är den enda framkomliga vägen, dock med osäker utgång.

Parallellt med arbetet att överklaga föreläggandet har undertecknad lagt mycket tid på att informera politiker om hur det som ser bra ut på pappret: ”*Alla verksamheter ska ha moderna tillstånd*”, *Fiskens möjligheter att vandra ska förbättras*” och ”*Vi ska uppfylla kraven i EUs ramvattendirektiv*” på grund av hur de Svenska myndigheterna valt att hantera frågan resulterar i något helt annat.

Istället uppstår misstro mot myndigheter, konflikt mellan verksamhetsutövare som ser sina lagligt uppförda och förvaltade kraftverks existens hotade av myndigheter, samt uteblivna miljöförbättringar då pengarna istället går till konsulter och advokater.

Ett tjugotal Riksdagsledamöter från 7 av Riksdagspartierna (ej Vänsterpartiet) har varit i Bredöl på besök och fått information om vilka ödesdigra konsekvenser rättstillämpningen som ändrades 2012 fått och får för många ägare till småskaliga vattenkraftverk.

Flertalet av dessa Riksdagsledamöter hade sedan framträdande roller i det tillkännagivande som Riksdagen gjorde till Regeringen våren 2016 som påtalade behovet av förenklingar.

Därefter kom energiöverenskommelsen som påtalade samma behov av förenklingar.

Mot bakgrund av dessa två tunga politiska beslut vilka egentligen är de enda tydliga i frågan sedan miljöbalkens tillkomst hade vi stora förhoppningar på det förslag till ändring av miljöbalken som under mycket lång tid varit under beredning på Miljö och Energidepartementet.

Tyvärr kan det idag konstateras att Departementet antingen har misslyckats totalt eller valt att bortse från uppdraget. Istället har man gått Miljöpartiets sympatisörer i så kallade miljöorganisationer med tydliga särintressen såsom Älvräddarna och Sportfiskarna tillmötes för att göra fortsatt drift av små kraftverk omöjlig.

Begränsning av remissvars omfattning

Detta remissvar begränsas till att påtala de allvarligaste felaktigheterna och bristerna i förslaget till ändring av miljöbalken. Det innebär inte att de delar av förslaget som inte omnämns i svaret är bra eller att undertecknad ställer sig bakom dem.

Synpunkter.

- Genomgående saknas förenklingar i förslaget. Det enda som skulle kunna kallas för förenkling värd namnet är att verksamhetsutövaren inte behöver ta fram någon miljökonsekvensbeskrivning vid tillståndsprövningen.
Det är dock mycket oklart vad det är värt då förslaget istället föreslår att verksamhetsutövaren skall genomföra och bekosta alla nödvändiga utredningar vilket med stor sannolikhet kan bli mer kostsamt och komplicerat än att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning.
- Äldre tillstånds rättskraft.
I förslaget används begreppen ”lagligen tillkomna verksamheter” och ”tillkommen i laga ordning”.
Riktigt vad dessa begrepp innebär är svårt att utläsa men det verkar avse de kraftverk som har tillstånd enligt 1918 års vattenlag och senare.
Kraftverk som drivs med stöd av äldre rättigheter kommer inte att kunna få tillstånd eftersom nollalternativet ska utgöras av opåverkad natur.
Detta innebär en oacceptabel särbehandling ovärdig en modern rättstat.
Även verksamheter som drivs med stöd av äldre rättigheter såsom Privilegiebrev, Häradsdomar och Urminnes hävd är givetvis tillkomna i laga ordning i enighet med de lagar och regler som fanns vid tillkomsten varför de också ska betraktas som lagligen tillkomna.
Så har de alltid betraktats fram till 2012 då ett vagt formulerat domstolsutslag ledde till ändrad praxis. Detta måste återställas så att alla verksamheter återfår rättskraften i sina tillstånd.
Hur skulle det exempelvis se ut om byggnader utan bygglov efter 1900 tvingades att söka nytt tillstånd utifrån dagens brand och tillgänglighetskrav alternativt att ansöka om rivning?
- Förslaget innebär att en prövning ska göras av alla verksamheter i dess helhet. Det är ytterst tveksamt om det är effektivt och nödvändigt.
Svenska myndigheter har genom sin tolkning av EUs ramvattendirektiv och konstruerande av föreskrifter och vägledning i vattenförvaltningen målat in Sverige i ett hörn.
Man har skapat ett regelverk med krav och mål som är nästintill är omöjliga att nå vilket har lett till att genomförande av åtgärder i förbättringssyfte i större omfattning uteblivit. Detta är en återvändsgränd.
I det uppkomna läget vore det bättre att inse de fel som begåtts av myndigheter till följd av brist på politisk styrning och börja med att se över vattenförvaltningen i sin helhet. Med nya rimliga mål och krav som ligger i linje med direktivets syfte räcker det att pröva vissa villkor för de småskaliga vattenkraftverken. Det skulle vara mycket

mer resurs och kostnadseffektivt, inte minst för landets Miljöödomstolar. Dessutom skulle det leda till att fler åtgärder genomförs i snabbare takt vilket borde vara det viktigaste.

- Förslaget skulle om det genomförs innebära en retroaktiv tillämpning av miljöbalken. Detta torde vara unikt och mycket tveksamt om det ens är tillåtligt. Skulle så vara fallet är det ändå ytterst tveksamt om det är lämpligt ur etiskt synvinkel.
- Brist på konsekvensanalys.
I promemorian saknas konsekvensanalys för verksamhetsutövarna. Inte ett enda ord berör av alla de utrivningar som förslaget skulle leda till.
Detta är i sig tillräckligt allvarligt för att förslaget ska avstyrkas.
- Finansiering av åtgärder föreslås ske via en fond där 9 av de stora kraftbolagen till stor del köper sig fria från åtgärder genom att sätta in pengar i en fond som de små (och stora) sedan kan söka stöd från genom att anmäla sig till en åtgärdsplan.
Detta torde vara en unik lösning inom Svensk lagstiftning. Att Staten ändrar regelverket så pass ingripande för en bransch att majoriteten av verksamheterna tvingas till nedläggning utan att staten själv tar ansvar för att kompensera de drabbade ägarna ekonomiskt.
Det är en direkt olämplig och oetisk finansieringsform som innebär en särbehandling av stora och små vilket inte kan accepteras.
Det är dessutom ytterst tveksamt hur långt de pengar som man planerar att sätta in i fonden kommer att räcka?
Staten måste ta konsekvenserna av de regler man avser att ändra genom att garantera full ersättning för alla kostnader till de som drabbas av eventuella regeländringar.
- Lagförslaget innebär att den grundlagsskyddade äganderätten urholkas. Detta eftersom det föreslås att gamla av staten givna tillstånd skall förkastas och att innehavaren tvingas söka ett nytt tillstånd för mycket stora kostnader vilka staten nu vill flytta ansvaret för till den enskilde.
Vad är det i förlängningen värt att äga något om staten närsomhelst kan ändra regelverket så omfattande att du inte längre har möjlighet att bruka det du äger?
Vilken annan bransch står näst på tur?
- Tillstånds giltighetstid.
I förslaget framgår att ny prövning skall göras vart tjugonde år.
Detta är en fullständig orimlighet i en bransch med långsiktiga investeringar och där 50åriga avskrivningsplaner är praxis. Denna tidsbegränsning är i sig själv nog för att ingen ska våga investera i småskalig vattenkraft.
- I klassningen av vattenförekomster enligt EUs ramvattendirektiv finns möjlighet till undantag i form av lägre krav på åtgärder för sådana vattenförekomster som har en stor historisk mänsklig påverkan genom att klassa dessa som KMW. Sverige utmärker sig genom att trots stor historisk påverkan på vatten genom dämning, sänkning, rätning och rensning ha en mycket liten andel KMW-klassade vattenförekomster jämfört med andra Eu-länder.
Klassningen av KMW vid vattenkraftverk har till och med genom Havs och vattenmyndigheten kommit att baseras på i hur stor omfattning det aktuella kraftverket används som reglerkraft för att balansera elnätet!

Sverige genom Havs och Vattenmyndigheten bortser alltså från huruvida det överhuvudtaget har skett någon fysisk påverkan på vattenförekomsten i ordets rätta mening för att istället gynna den storskaliga vattenkraften på den småskaligas bekostnad.

Detta är således i ännu en av Staten sanktionerad särbehandling som missgynnar den småskaliga vattenkraften.

Avstyrkande

Lars Hillström, Bredöls Kvarn och Såg yrkar att förslaget avstyrks i sin helhet.

Huvudsakliga skäl är att utlovade förenklingar saknas, att äganderätten inskränks samt att ersättning inte garanteras till de som drabbas av förslaget.

Om staten vill få bort den småskaliga vattenkraften som någon slags bondoffer för en misslyckad vattenförvaltning vore det mer rakryggt och anständigt att tvångsinlösa kraftverken eller helt enkelt använda omprövningsinstitutet så som det sett ut och fungerat fram tills idag.

Lars Hillström

Som om förslaget genomförs berövas förutsättningarna att driva Bredöls Kvarn och Såg vidare samt riskerar att bli hemlös då bostaden är belägen på samma fastighet som kraftverken.